

Македонски > Работа и финансии > Работа > Плата и договор за вработување

Плата и договор за вработување

Вие сте нашле работа. Еве што треба да знаете.

Договор за вработување

Ако сте вработени од страна на работодавачот, склучувате договор за вработување. Обично, договорот за вработување е составен во писмена форма, но вербалните договори се исто така дозволени.

Што има во договорот за вработување?

Договорот за вработување ги одредува работните услови, како и правата и обврските на двете страни. Вклучени се најмалку следните точки:

- вашето име и името на вашиот работодавач
- датумот на започнување на работниот однос
- Идната функција во компанијата
- платата и можните додатоци на платите
- Неделното работно време
- бројот на денови за одмор / *Ferien* (🔗 така се нарекуваат деновите за одмор во Швајцарија)
- времетраењето на *Probezeit* (🔗 Краток период на известување, така што вие и вашиот работодавач можете да дознаете дали работата е соодветна.)
- Периодот на известување
- Крајниот датум на договорот за вработување на одреден рок
- посебни прописи како клаузула за неконкуренција или регулирање на прекувремен труд

Посебни правила важат за одредени сектори, кои се утврдени во национален или регионален *Gesamtarbeitsvertrag (GAV)* (🔗 Договор кој се однесува на цела професионална група)

Gesamtarbeitsvertrag (GAV) - Специјален индустриски договор

Gesamtarbeitsvertrag (GAV) (🔗 Договор кој се однесува на цела професионална група) договор склучен помеѓу здруженијата на работодавците и здруженијата на работниците/синдикатите.

Тој ги поставува минималните барања, како што се:

- минималната плата
- 13. Месечна плата и компензација
- Континуирана исплата на плати во случај на неспособност поради болест, породилност и воена служба
- Број на денови за одмор / *Ferien* (🔗 така се нарекуваат деновите за одмор во Швајцарија)
- Прописи за работно време
- Продолжување на заштитата од отпуштање

Во Швајцарија, таквите договори постојат во различни индустрии, на пример:

- Хотелиерство / Хотелска индустрија
- Малопроджба (на пример, Coop, Migros)
- Трговија со градежништво
- Фризерство
- Пекарска / кондиторска индустрија
- Пост и Пост Финансии

 [Список на колективни трудови договори CLA во кантонот Санкт Гален](#)

Probezeit: Работење за време на пробен период

За време на *Probezeit* (🔗 Краток период на известување, така што вие и вашиот работодавач можете да дознаете дали работата е соодветна.), период на известување од 7 календарски дена важи за вас и за работодавачот. Сепак, пократок или подолг период може да се договори во договорот за вработување.

Можете да го раскинете договорот за вработување **во секое време**, под услов работодавачот да го добие известувањето за прекин најдоцна на последниот ден од *Probezeit* (🔗 Краток период на известување, така што вие и вашиот работодавач можете да дознаете дали работата е соодветна.). Не морате да давате причини за прекилот.

Работно време

Во договорот за вработување е наведено колку часа неделно треба да работите. Во просек работите 42 часа неделно во Швајцарија.

Законот предвидува **максимално работно време** неделно:

- 45 часа во индустриски компании, како и за канцелариски персонал, технички вработени и продажен персонал во големи малопродажни компании
- 50 часа за сите останати

Ако работите повеќе од договорно пропишаниот број на часови, но не го надминувате максималното неделно работно време, овие дополнителни часови се сметаат за **прекувремен труд**.

Под какви услови треба да работите прекувремено?

Вашиот работодавач може да побара од вас да работите прекувремено ако:

- Прекувременото време е неопходно.
- Прекувременото работно време не е претерано физички и ментално тешко.
- Работното време и дневните периоди на одмор се почитуваат.

Дури и ако одлучите за себе да работите прекувремено, морате да ги почитувате овие правила.

Како се надоместува прекувремениот труд?

- Прекувремениот труд мора да се надомести со **надомест** од 25%.
- Сепак, прекувременото работно време, исто така, може да се компензира со **слободно време** од барем исто времетраење. Ова бара ваша согласност и писмен договор помеѓу вас и вашиот работодавач.
- Директорите со договор за менаџмент обично немаат право на надомест на плата. Ова е регулирано во договорот за вработување.

Дали не сте во можност да работите?

Ако сте болни или повредени, ќе продолжите да ја добивате својата плата за одреден временски период.

Во случај на болест:

Ако сте болни или ако не се чувствувате добро за време на бременоста, морате да го информирате работодавачот што е можно поскоро.

По правило, мора да поднесете медицинско свидетелство за неспособност за работа од третиот ден од отсуството. Прашајте го вашиот работодавач кој пропис се однесува на вас.

Ако сте во можност да работите само со намалена работа поради болест или бременост, лекарот мора да го наведе максималниот број на часови кои можете да работите дневно или неделно.

Ќе продолжите да ја добивате својата плата за одреден временски период.

Во случај на несреќа / повреда, се применува следното:

Информирајте го работодавачот за повредата/несреќата што е можно поскоро, без оглед на тоа дали се случило во работно време или за време на слободното време.

Работодавачот мора веднаш да ја информира осигурителната компанија. Тие ќе ви испратат образец во кој вие и вашиот лекар мора да обезбедите информации за повредата / несреќата и вашата здравствена состојба.

Во Швајцарија, работодавците ги осигуруваат своите вработени од последиците од повреди предизвикани од несреќи. Од третиот ден по несреќата / повредата, ќе добивате **Taggeld** (☺ [Континуирана исплата на плати ако не сте во можност да работите](#)) еднаков на 80% од вашата плата.

Taggeld (☺ [Континуирана исплата на плати ако не сте во можност да работите](#)) се исплаќа без оглед на тоа дали несреќата се случила на работното место (професионална несреќа) или за време на слободното време (непрофесионална несреќа).

Единствениот исклучок: Ако сте вработени и вашето неделно работно време е помалку од 8 часа, тогаш се осигурени само несреќи на работното место.

Заштита од отпуштање:

За време на периодот во кој сте на боледување, на вашиот работодавач не му е дозволено да ви отпушти. Сепак, можете да поднесете оставка за време на боледувањето.

Престанок на работното место / отпуштање

И вие и работодавачот имате право да го прекинете работниот однос.

При прекинување на работата мора да се почитуваат одредени услови. Во договорот за вработување е наведено дали прекилот мора да биде во писмена форма. Ако не, вербалното прекинување е доволно.

Период на известување

Ако сакате да го прекинете работниот однос, морате **да го почитувате периодот на известување** договорен во договорот за вработување. Ако вашиот договор за вработување или **Gesamtarbeitsvertrag (GAV)** (🔗 Договор кој се однесува на цела професионална група) содржи период на известување, се применуваат следните периоди:

- За време на пробниот период на работа: 7 календарски дена
- во првата година од вработувањето: 1 месец, прекин е можен на крајот на секој месец
- од 2-ра до 9-та година на вработување: 2 месеци, на крајот на секој месец
- од 10-тата година од вработувањето: 3 месеци, до крајот на секој месец.

Договорот за вработување на одредено време завршува автоматски на договорениот датум.

Ако повеќе немате нова работа по истекувањето на периодот на известување, морате **да се регистрирате како невработени**.

Заштита од отпуштање во случај на болест / повреда / несреќа

Во случај на болест или несреќа/повреда, вашиот работодавач не може да ви отпушти. Во овие случаи, постои заштита од отпуштање:

- 30 дена во првата година од вработувањето
- 90 дена од 2-та до 5-та година од вработувањето
- 180 дена од 6-тата година од вработувањето
- за време на бременоста и во 16 недели по раѓањето.

Во сите овие случаи, работодавачот ќе мора да чека додека не се вратите на работа. Само тогаш е дозволено прекинување.

Важно: Вие како вработен, исто така, можете да го прекинете своето работно место за време на блокирачкиот период.

Што се случува во случај на болест или повреда / несреќа откако работодавачот ве отпуштил?

Ако се разболеете или имате повреда / несреќа откако сте отпуштени од страна на работодавачот, периодот на известување се прекинува се додека сте отсутни поради болест или несреќа. Периодот продолжува веднаш штом можете да се вратите на работа и се продолжува до следниот можен датум на прекин (на пример, до крајот на месецот).

Имајте на ум: ако сте го прекинале работниот однос по своја волја, овој период на блокирање не важи.

Arbeitszeugnis: Референца на работодавачот / Сертификат за вработување

Кога ќе заврши вработувањето, ќе добиете потврда за вработување или, обично, **Arbeitszeugnis** (🔗 Евалуација / сертификат за вашата работа од страна на работодавачот). Ова ќе ви биде корисно кога ќе аплицирате за нова работа.

Arbeitszeugnis (🔗 Евалуација / сертификат за вашата работа од страна на работодавачот) гласи:

- Почеток и крај на работниот однос
- Вашата функција и активности на работното место
- Вашата работа во проценти
- проценка на квалитетот на вашата работа
- проценка на вашето однесување
- Причина за издавање **Arbeitszeugnis** (🔗 Евалуација / сертификат за вашата работа од страна на работодавачот) (отпуштање, промена на претпоставен, нова функција, итн.)

Советодавни центри на синдикатите и здруженијата на работниците

Унија синдикат

Унија е најголемиот синдикат во Швајцарија. Таа е меѓусекторска и организира вработени во индустријата, трговијата, градежништвото и приватниот услужен сектор. Унија исто така го води најголемиот фонд за осигурување за невработени во Швајцарија.

[Одговори од Unia CLA Service](#)

Синдикат Сина

Како синдикат ги претставува работниците од сите видови професии во трговијата, услугите и индустријата. Советниците зборуваат германски, француски, италијански, шпански, португалски, хрватски и англиски јазик.

[Регион Сина Источна Швајцарија](#)

SGB Швајцарска синдикална конфедерација

20 синдикати ги здружиле силите во Швајцарската конфедерација на синдикатите и ја формирале најголемата организација за интересите на вработените во Швајцарија.

[Теми на SGB](#)

Travail.Suisse

Travail.Suisse е независна организација на вработени, на која припаѓаат 10 здруженија. Овие здруженија претставуваат 150.000 членови од широк спектар на сектори и сектори на приватниот сектор и јавните услуги.

[Информации и совети](#)

SBK Професионална асоцијација за медицински сестри

Швајцарската професионална асоцијација на медицински сестри **SBK** е репрезентативна професионална асоцијација на квалификувани медицински сестри и здравствени професионалци во Швајцарија. Со околу 25.000 членови, таа е една од најголемите професионални асоцијации во здравствениот сектор.

[SBK Совет за закон за вработување](#)

Синдикум синдикат

Syndicom организира вработени во поштенскиот, курирскиот, експресниот пазар на пакети (вклучувајќи логистика), пошта, транспорт и инфраструктура, телекомуникации, ИТ, кол центри, телекомуникациската индустрија, графичката индустрија и пакувањето, трговијата со книги и медиуми, печатот и електронските медиуми и визуелната комуникација.

[Бесплатен водич Syndicom](#)

Хотел и Гастро Унија

Професионална организација за угостителство, хотелиерство и пекарска индустрија

[Хотел и Гастро Унија](#)

Плата

Ќе добиете плата за работата што ја правите.

Фер плати

Ако сакате да знаете колку е просечната плата која обично се плаќа месечно во Швајцарија за одредена активност, можете да го користите **националниот калкулатор** за плата. Постојат големи разлики помеѓу кантоните, така што може да заработите повеќе во Цирих отколку во Санкт Гален.

Минимална плата

Во Швајцарија не постои минимална плата на национално ниво. Кантонот Санкт Гален, исто така, не дефинира минимална плата. За таа цел, синдикатите и здруженијата на работодавците преговараат за минимални плати во некои сектори. Тие се вклучени во колективниот или стандардниот договор за вработување.

Сепак, според меѓународните стандарди, швајцарските плати генерално се високи, иако не постои национална минимална плата.

Еднаква плата

Федералниот устав и Законот за полова еднаквост бараат еднакви плати за мажите и жените. Ова значи дека мажот и жената мора да добиваат иста плата за иста работа.

Калкулатор на плати

 [Национален калкулатор на плати](#)

 [Salarium - Статистички калкулатор на плати](#)

Исплата на плати

Вашият работодавач обично ја префрла платата на вашата банка или поштенска сметка на крајот на секој месец.

Како правило, се договара **временска плата**. Платата се одредува според отработените часови:

- Почасова плата
- Дневни плати
- Неделна плата
- Месечна плата

Парче плата

Платата за парче се базира директно на извршената услуга (на пример, парче). Колку побрзо работите, толку е повисока плата по единица време.

Листчиња за плати и извештаи за плати

Како вработен, ќе добиете **лист за плата** на крајот на работниот месец. Ќе ги видите деталите на вашиот лист за плата.

Изјавата за плата е форма наменета за вас како вработен. Тој дава информации за примената плата. Ги содржи сите компоненти на платите, трошоците и социјалните придобивки.

Вашиот работодавач е обврзан да издава изјава за плата секоја година. Обично ќе го добиете на крајот на јануари. Ако имате неколку работни места или сте го промениле работното место во текот на една година, ќе добиете изјава за плата за секоја позиција.

Изјавата за плата е најважниот документ за годишната **даночна декларација**.

Примери на документи

 [Beispiel Lohnabrechnung](#)   PDF, 232 kB

 [Beispiel Lohnausweis](#) PDF, 696 kB

Социјално осигурување

Социјалното осигурување им нуди на луѓето кои живеат и работат во Швајцарија заштита од социјалните ризици.

Осигурување за старост и преживеани

Во Швајцарија, вие сте обврзани да плаќате придонеси на **АНВ** ([?](#) Ова осигурување ја покрива старосната пензија, како и пензиите на вдовици, вдовци и сирачиња) до пензионирањето, за да можете подоцна да добиете старосна пензија. Овие придонеси се плаќаат половина од вас, а половина од вашиот работодавач.

Инвалидско осигурување IV и компензација за загуба на заработувачка ЕО

Покрај тоа, вие и вашиот работодавач плаќате задолжителен придонес за **IV** ([?](#) Ова осигурување плаќа мерки за интеграција или парични бенефиции за вашата егзистенција ако станете инвалид) и **ЕО** ([?](#) Ќе добиете надомест во случај на прекин на карьерата, на пр. за време на породилност, татковско отсуство, воена или цивилна служба).

Договорената плата е бруто плата. Задолжителните придонеси за социјално осигурување се одземаат од ова:

8,7% за АНВ

1,4% за IV

0,5% за ЕО

10,6 % вкупно

Покрај овие 10,6%, постои и придонес за осигурување за невработеност.

Вашиот работодавач се грижи за сè: тој одбива половина од вашите придонеси (5,3%) директно од вашата плата и ги префрла во фондот за компензација.

Пример за месечна плата

Детални информации за социјалното осигурување

[Социјално осигурување](#)

[Детални информации за сите шеми за социјално осигурување](#) [deutsch](#)

[Калкулатор за придонеси за социјално осигурување](#)

Осигурување од несреќа

Во Швајцарија, секој мора да биде осигурен од несреќи. Работодавците се обврзани да ги осигураат сите вработени со осигурување од несреќа:

- Ако сте вработени, вие сте регистрирани во осигурителна компанија за несреќи преку вашиот работодавач. Премијата за осигурување ќе биде одземена од вашата плата. Ова исто така важи и за луѓето кои работат дома и за стажантите.
- Ако работите помалку од 8 часа неделно или сте самовработени, морате сами да направите осигурување од несреќа. Исто така, можете да го изнесете ова со вашата **здравствена осигурителна компанија**. Проверете ја вашата полица за здравствено осигурување.
- Ако сте регистрирани како невработени и примате помош за невработени, автоматски сте осигурени со **Suva** ([?](#) **Најголемата компанија за осигурување од несреќи во Швајцарија**). Премијата за осигурување се одбива од бенефициите за невработеност.

Семејни надоместоци

Вработените и самовработените лица можат да добијат семејни надоместоци.

Морате да поднесете барање за семејни надоместоци на следниве локации:

- како вработен: преку вашиот работодавач во [Familienausgleichskasse FAK](#) (🔗 Фондот за компензација ги регулира семејните надоместоци)
- Како самовработено лице: во [Ausgleichskasse](#) (🔗 Канцелариите за компензација управуваат со швајцарските фондови за социјално осигурување. Тие се одговорни за исплаќање на придобивките од овие осигурувања) во кој сте поврзани

Семејни надоместоци за вработените

[🔗](#) Обрасци и информациски листови на FAK

Семејни надоместоци за вработени лица

[🔗](#) Информации и форми на SVA St.Gallen

[Информации за законот за труд](#)

Лица за контакт

Пронајдете вистинска точка за контакт, совет или авторитет во вашата област. [Лица за контакт](#)

© 2025 Informationsplattform für Zugewanderte im Kanton St.Gallen